

Cynllun Archwilio 2020 – Cyngor Gwynedd

Blwyddyn archwilio: 2019-20

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2020

Cyfeirnod y ddogfen: 1837A2020-21

Fersiwn ddrafft yw'r ddogfen hon tra bo trafodaethau pellach â'r corff a archwilir ac a arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid ei dosbarthu'n helaeth.

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru na, lle y bo'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000.

Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, lle y bo'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2020

Ein dyletswyddau	4
Effaith Covid-19	4
Archwilio'r datganiadau ariannol	5
Archwilio perfformiad	8
Ardystio hawliadau am grantiau a ffurflenni grantiau	9
Ffi, tîm archwilio ac amserlen	9
Secondiadau staff	12

DRAFT

Cynllun Archwilio 2020

Ein dyletswyddau

- 1 Rydym yn cwblhau gwaith bob blwyddyn i gyflawni'r dyletswyddau canlynol.

Archwilio'r datganiadau ariannol

- 2 Bob blwyddyn rydym yn archwilio datganiadau ariannol Cyngor Gwynedd (y Cyngor) i wneud yn siŵr y rhoddir cyfrif priodol am arian cyhoeddus.

Gwerth am arian

- 3 Rhaid i'r Cyngor sefydlu trefniadau i gael gwerth am arian ar gyfer yr adnoddau y mae'n eu defnyddio, a rhaid i ninnau fod wedi'n hargyhoeddi ei fod wedi gwneud hyn.

Gwella'n barhaus

- 4 Rhaid i'r Cyngor hefyd sefydlu trefniadau i wneud gwelliannau parhaus ac rydym hefyd yn gwirio a yw wedi gwneud hyn.

Yr egwyddor datblygu cynaliadwy

- 5 Mae angen i gyrff cyhoeddus wneud yn siŵr, wrth wneud penderfyniadau, eu bod yn ystyried yr effaith y gallent ei chael ar bobl sy'n byw yng Nghymru yn awr ac yn y dyfodol. Rhaid i ni asesu i ba raddau y maent yn gwneud hyn.

Effaith COVID-19

- 6 Mae argyfwng cenedlaethol COVID-19 wedi cael effaith ddigynsail ar yr DU a bydd yn effeithio'n sylweddol ar baratoi cyfrifon 2019-20 gan awdurdodau lleol ac ar ein gwaith archwilio, o ran archwilio ariannol ac archwilio perfformiad.
- 7 Yn sgîl cyfyngiadau Llywodraeth y DU ar symudiadau a lefelau absenoldeb oherwydd salwch a ddisgwyllir, rydym yn deall na fydd nifer o awdurdodau'n gallu paratoi cyfrifon yn unol â'r amserlen a nodir yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Yn ogystal â chyflawni cyfrifoldebau statudol yr Archwilydd Cyffredinol, ein blaenoriaeth yw sicrhau iechyd, diogelwch a lles staff Swyddfa Archwilio Cymru, eu teuluoedd a'n partneriaid mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth cyhoeddus ar yr adeg hynod heriol hon.
- 8 Mewn ymateb i gyngor y Llywodraeth a chyfyngiadau dilynol, rydym wedi rhoi'r gorau i'n holl waith ar safleoedd cyrff a archwilir ac yn ein swyddfeydd ni ein hunain. Mae ein staff yn gweithio gartref a byddwn yn parhau i wneud pa bynnag gynnydd y gallwn ei wneud wrth weithio ac ymgysylltu â chi o bell.
- 9 O ganlyniad, nid yw'r cynllun archwilio hwn yn cynnwys unrhyw fanylion mewn perthynas â chwblhau ein gwaith archwilio. Byddwn yn trafod amserlen gyda'r

Awdurdod unwaith y bydd yr argyfwng cenedlaethol presennol drosodd ac y bydd yr Awdurdod mewn sefyllfa i baratoi ei gyfrifon.

- 10 Rydym yn ymrwymo i sicrhau na fydd ein gwaith archwilio'n cael effaith niweidiol arnoch ar adeg pan fo cyrff cyhoeddus dan bwysau ac yn canolbwyntio ar faterion pwysicach.

Archwilio'r datganiadau ariannol

- 11 Fy nghyfrifoldeb yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ynglŷn â'u 'cywirdeb a thegwch':
- rydym yn bwriadu rhoi barn ynglŷn â datganiadau ariannol y Cyngor.
 - asesu pa un a gafodd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif y Cyngor eu paratoi yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol. Rydyn hefyd yn adolygu pa un a oeddent yn gyson â'r datganiadau ariannol a baratowyd gan y Cyngor ac â'n gwybodaeth ni am y Cyngor.
- 12 Yn ogystal â'n cyfrifoldebau am archwilio datganiadau ariannol y Cyngor, mae gennym hefyd gyfrifoldeb am:
- ardystio ffurflen i Lywodraeth Cymru sy'n darparu gwybodaeth am y Cyngor i roi cymorth i baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan;
 - ymateb i gwestiynau a gwrthwynebiadau ynglŷn â'r cyfrifon gan etholwyr lleol (codir ffioedd ychwanegol am y gwaith hwn, os oes angen);
 - archwilio cyfrifon cronfa bensiwn y Cyngor (mae cynllun archwilio ar wahân wedi cael ei baratoi ar gyfer archwilio'r cronfa bensiwn);
 - archwilio cydbwyllgorau'r Cyngor; ac
 - ardystio nifer o hawliadau am grantiau a ffurflenni grantiau erbyn dyddiadau amrywiol y cytunwyd arnynt gyda'r cyrff ariannu.
- 13 Ni osodwyd unrhyw gyfyngiadau arnaf o ran cynllunio cwrmpas yr archwiliad hwn.
- 14 Ceir rhagor o wybodaeth am ein gwaith yn ein Datganiad o Gyfrifoldebau, sydd ar gael ar ein gwefan (www.archwilio.cymru).

Risgiau Archwilio yn y Datganiadau Ariannol

- 15 Mae'r tabl canlynol yn nodi'r risgiau arwyddocaol yr wyf wedi'u hadnabod ar gyfer yr archwiliad o'r Cyngor.

Arddangosyn 1: risgiau archwilio yn y datganiadau ariannol

Mae'r tabl hwn yn crynhoir risgiau archwilio allweddol yn y datganiadau ariannol a adnabuwyd adeg cynllunio'r archwiliad.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig
Risgiau arwyddocaol	
<p>Gwrthwneud rheolaethau gan reolwyr</p> <p>Mae'r risg y gallai rheolwyr wrthwneud rheolaethau'n bresennol ym mhob endid. O ystyried y ffordd anrhagweladwy y gallai gwrthwneud o'r fath ddigwydd, tybir bod hon yn risg arwyddocaol [ISA 240.31-33].</p>	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none">• cynnal profion dylunio a gweithredu ar reolaethau ar gofnodion dyddlyfr;• cynnal profion sampl o briodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu ar gyfer gwyrdueddiadau; a hefyd• gwerthuso'r sail resymegol ar gyfer unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i gwrs arferol busnes.
<p>Effaith COVID-19</p> <p>Gall argyfwng cenedlaethol COVID-19 arwain at oedi sylweddol cyn paratoi a chyhoeddi'r cyfrifon. Ceir risg y bydd ansawdd y cyfrifon a'r papurau gwaith ategol e.e. mewn perthynas ag amcangyfrifon a phrisiadau, yn cael ei beryglu gan arwain at fwy o wallau. Gallai trefniadau monitro ansawdd gael eu peryglu oherwydd materion amseru a/neu argaeledd adnoddau.</p>	<p>Byddwn yn trafod eich prosesau cau cyfrifon a threfniadau monitro ansawdd gyda'r tîm paratoi cyfrifon ac yn gwneud trefniadau i fonitro'r broses paratoi cyfrifon. Byddwn yn helpu i adnabod meysydd lle gall fod bylchau mewn trefniadau.</p>
<p>Cyflawnrwydd gwariant a gronnwyd</p> <p>Dan safonau archwilio'r DU, ceir risg dybiedig mewn perthynas â chydabod referniw o ganlyniad i dwyll. Rydym wedi gwrthbrofi'r risg hon, ac yn lle hynny rydym ni'n credu bod y risg o dwyll yn gysylltiedig â chyflawnrwydd gwariant, yn benodol mewn perthynas â chamddatgan croniadau diwedd blwyddyn. O ystyried y pwysau ar draws y sector cyhoeddus yn ei gyfanrwydd,</p>	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none">• cynnal profion dylunio a gweithredu ar reolaethau ar gyflawnrwydd croniadau diwedd blwyddyn; a• chyflawni profion â ffocws mewn perthynas â chyflawnrwydd croniadau diwedd blwyddyn trwy brofi anfonebau a gafwyd a thaliadau a wnaed ar ôl diwedd y flwyddyn.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig
<p>ceir risg gynhenid y gallai'r safle ar ddiwedd y flwyddyn gael ei ffugio trwy hepgor neu gamddatgan gwariant a chroniadau diwedd blwyddyn.</p>	
<p>Incwm a Gwariant Grant GwE Mae'r pwyllgor yn cael cyllid grant sylweddol, y mae'r rhan fwyaf ohono'n cael ei ddsbarthu i awdurdodau lleol ac ysgolion. Ceir risg bod y datganiadau ariannol yn cynnwys neu'n hepgor y cyllid grant hwn yn amhriodol gan y bydd angen i'r pwyllgor asesu a yw'n gweithredu fel asiant ynteu fel prif gorff.</p>	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ceisio deall polisi cydnabod y pwyllgor ar gyfer incwm a gwariant grant, a fydd yn cynnwys adolygiad i ganfod pa un a yw'r pwyllgor yn gweithredu fel asiant ynteu fel prif gorff; • cynnal profion dylunio a gweithredu ar reolaethau ar asesu pa un a yw'r pwyllgor yn gweithredu fel asiant ynteu fel prif gorff; a • chyflawni profion manylder i gadarnhau a yw meini prawf cydnabod wedi cael eu bodloni.
<p>Meysydd eraill a fydd yn cael sylw wrth archwilio</p>	
<p>Dyfarniad McCloud Yn 2015 cyflwynodd y Llywodraeth ddiwygiadau i bensiynau'r sector cyhoeddus, gan olygu bod y rhan fwyaf o weithwyr y sector cyhoeddus wedi'u symud i gynlluniau pensiwn newydd yn 2015. Ym mis Rhagfyr 2018, dyfarnodd y Llys Apêl fod y 'mesurau diogelu dros dro' a gynigiwyd i rai aelodau o'r cynlluniau barnwyr a diffoddwyr tân, fel rhan o'r diwygiadau, yn gyfystyr â gwahaniaethu anghyfreithlon. Ar 15 Gorffennaf 2019 cyhoeddodd y Llywodraeth eu bod yn derbyn bod y dyfarniad yn gymwys i holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus. Mae effaith y dyfarniad yn debygol o gael effaith arwyddocaol ar y rhwymedigaethau a ddatgelir dan IFRS19.</p>	<p>Bydd fy nhîm yn archwilio'r ddarpariaeth a wnaed mewn perthynas â dyfarniad McCloud ac yn monitro cynnydd o ran datblygu cynigion ar gyfer rhwymedi i'w gymhwyso yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol/Heddlu/Diffoddwyr Tân.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig
Mae'r broses o gyflwyno IFRS 16 Prydlesi wedi cael ei gohirio tan 2021-22. Mae angen peth wmbredd o waith i adnabod prydlesi a gallai argyfwng cenedlaethol COVID-19 greu rigiau o ran rhoi'r safon ar waith.	Bydd fy nhîm yn gwneud peth gwaith cynnar i adolygu parodrwydd ar gyfer cyflwyno IFRS 16 Prydlesi.

Archwilio perfformiad

- 16 Yn ogystal â'n Harchwiliad o'r Datganiadau Ariannol rydym hefyd yn cynnal rhaglen o waith archwilio perfformiad i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol a nodir ar **dudalen 4** mewn perthynas â gwerth am arian, gwella'n barhaus a datblygu cynaliadwy. Ar gyfer 2020-21, caiff y gwaith hwn ei nodi isod.

Arddangosyn 2: Rhaglen Archwilio Perfformiad 2020-21

Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r rhaglen archwilio perfformiad ar gyfer 2020-21.

Rhaglen archwilio perfformiad	Disgrifiad byr
Gwaith archwilio ac asesu trefniadau gwella gan gynnwys archwiliad o gynllunio ar gyfer gwella ac adrodd ar wella	Archwilio'r modd y cyflawnwyd y ddyletswydd i gyhoeddi cynllun gwella, ac i gyhoeddi asesiad o berfformiad.
Archwiliad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	Prosiect sy'n gyffredin i'r holl gynghorau lleol a fydd yn canolbwyntio ar thema 'atal'.
Sicrwydd ac Asesu Risg	Prosiect i ganfod y lefel o sicrwydd archwilio a/neu ble y gall fod angen gwaith archwilio pellach mewn blynyddoedd yn y dyfodol mewn perthynas â risgiau i waith gan y Cyngor i sefydlu trefniadau priodol i sicrhau gwerth am arian o ran defnyddio adnoddau.

Rhaglen archwilio perfformiad	Disgrifiad byr
Cynaliadwyedd Ariannol	Prosiect sy'n gyffredin i'r holl gynghorau lleol a fydd yn asesu cynaliadwyedd ariannol yng ngoleuni heriau yn awr ac yn y dyfodol gan adeiladu ar waith a wnaed yn ystod 2019-20
Adolygiad rhanbarthol o gomisiynu gofal preswyl a nyrsio ar draws BIPBC a chwe chyngor Gogledd Cymru	Adolygiad rhanbarthol o gomisiynu gofal preswyl a nyrsio.
Ein "ffordd o weithio"	Adolygiad o'r "ffordd y mae'r Cyngor yn gweithio" sy'n ystyried llywodraethu corfforaethol a'r mecanweithiau sydd gan y Cyngor i roi sicrwydd iddo bod y Cyngor yn darparu gwasanaethau sy'n rhoi gwerth am arian.

Ardystio hawliadau am grantiau a ffurflenni grantiau

- 17 Gofynnwyd i mi wneud gwaith ardystio ar hawliadau'r Cyngor am grantiau a'i ffurflenni grantiau. Archwiliwyd cyfanswm o naw hawliad a ffurflen yn 2018-19; er, yn seiliedig ar ein dealltwriaeth ni ar hyn o bryd, rydym yn rhagweld y byddwn yn archwilio llai o hawliadau a ffurflenni yn 2019-20.

Ffi, tîm archwilio ac amserlen

- 18 Mae fy ffioedd ac amserlenni arfaethedig ar gyfer cwblhau'r archwiliad yn seiliedig ar y tybiaethau canlynol:
- darperir y datganiadau ariannol yn unol ag amserlen y bwriedir cytuno arni wedi i argyfwng cenedlaethol COVID-19 ddod i ben, i'r ansawdd disgwyliedig ac maent wedi bod trwy adolygiad sicrhau ansawdd cadarn;
 - mae gwybodaeth a ddarparwyd i ategu'r datganiadau ariannol yn unol â'r ddogfen canlyniadau archwilio cytunedig;
 - darperir ystafell a chyfleusterau priodol i alluogi fy nhîm archwilio i gyflawni'r archwiliad mewn modd effeithlon;
 - bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;

- rydych wedi rhoi'r holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith i'w gwneud yn bosibl i'r Swyddog Cyllid Cyfrifol ddarparu pob sicrwydd y mae ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a gyfeiriwyd ataf;
 - mae rhaglen waith arfaethedig y tîm Archwilio Mewnol wedi'i chwblhau ac mae'r rheolwyr wedi ymateb i faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol; a
 - nodi i ba raddau yr ydych yn bwriadu dibynnu ar waith y tîm Archwilio Mewnol a lle bwriedir dibynnu ar waith archwilwyr eraill, arbenigwyr a.y.b.
- 19 Os byddaf yn cael cwestiynau neu wrthwynebiadau, byddaf yn trafod ffioedd archwilio posibl ar y pryd.

Ffi

- 20 Caiff eich ffi amcangyfrifedig ar gyfer 2020 ei nodi yn **Arddangosyn 3**.

Arddangosyn 3: ffi archwilio

Mae'r tabl hwn yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig ar gyfer 2020, yn ôl maes archwilio, ochr yn ochr â'r ffi archwilio wirioneddol ar gyfer y llynedd.

Maes archwilio	Ffi arfaethedig (£) ¹	Ffi wirioneddol y llynedd (£)
Archwilio'r cyfrifon ²	180,450	180,450
Gwaith archwilio perfformiad ³	99,310	99,449
Gwaith ardystio grantiau ⁴	30,000-35,000	47,290
Archwilio cyfrifon GwE ²	11,000	11,000
Archwilio Cydbwyllgorau	2,700	2,700
Cyfanswm y ffi	328,460	340,889

- 21 Bydd cynllunio'n digwydd yn barhaus, ac efallai y bydd newidiadau i'm rhaglen o waith archwilio ac felly fy ffi yn ofynnol os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod gyda'r Cyngor yn gyntaf.
- 22 Mae rhagor o wybodaeth am fy ngraddfeydd ffioedd a'r modd y caiff ffioedd eu pennu ar gael ar ein gwefan.

¹ Nodiadau: Nid yw'r ffioedd a ddangosir yn y ddogfen hon yn cynnwys TAW, nad yw'n cael ei chodi arnoch

² Yn daladwy rhwng mis Tachwedd 2019 a mis Hydref 2020.

³ Yn daladwy rhwng mis Ebrill 2020 a mis Mawrth 2021

⁴ Yn daladwy wrth i waith gael ei wneud

Tîm archwilio

23 Caiff prif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, eu crynhoi yn Arddangosyn 4.

Arddangosyn 4: fy nhîm archwilio

Mae'r tabl hwn yn rhestru aelodau'r tîm archwilio lleol a'u manylion cyswllt.

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Derwyn Owen	Cyfarwyddwr Ymgysylltu	02920 320651	derwyn.owen@audit.wales
Ian Howse	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol	02920 264319	ihowse@deloitte.co.uk
Lauren Parsons	Rheolwr Archwilio (Archwilio Ariannol)	02920 26 4109	laurparsons@deloitte.co.uk
Jeremy Evans	Rheolwr Archwilio (Archwilio Perfformiad)	07825 052861	jeremy.evans@audit.wales
Alan Hughes	Arweinydd Archwilio (Archwilio Perfformiad)	02920 829 349	alan.hughes@audit.wales

Amserlen

- 24 Byddwn yn parhau i wneud pa bynnag waith y gellir ei wneud o bell yn ystod argyfwng cenedlaethol COVID-19. Fodd bynnag, fel a nodir uchod, ni fyddwn mewn sefyllfa i gytuno ar amserlen gyda chi nes bod argyfwng cenedlaethol COVID-19 drosodd.
- 25 Felly, byddwn yn adrodd ar amserlen ar gyfer ein gwaith archwilio maes o law.
- 26 Gallaf gadarnhau bod holl aelodau fy nhîm yn annibynnol ar y Cyngor a'ch swyddogion. Hefyd, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi ei ddwyn i'ch sylw.

Secondio staff

27 Er mwyn diogelu rhag unrhyw fgythiadau posibl i annibyniaeth a gwrthrychedd archwilwyr, mae'r cyfyngiadau canlynol yn bodoli yn unol â Safon Foesegol Ddiwygiedig y Cyngor Adrodd Ariannol 2019:

- ni fydd y secondai'n cyflawni unrhyw gyfrifoldebau rheolaeth llinell na rheoli;
a
- bydd y secondiad am uchafswm o chwe mis.

DRAFT

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn-destun: 029 2032 0660

E-mail: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg